Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Helsinki 9.10.2015

Viite: asiantuntijalausuntopyyntönne asiassa E 41/2015 vp

FINNWATCH RY:N ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Finnwatch kiittää Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostoa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto Valtioneuvoston selvityksestä koskien Komission tiedonantoa parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin oikeudenmukaisesta ja tehokkaasta yhtiöverojärjestelmästä ja sen viidestä keskeisestä toiminta-alasta.

Yleiset huomiot Suomen kannasta (ensimmäinen kappale)

Euroopan komission tiedonannossa asetetut tavoitteet yritysverojärjestelmän kehittämiseksi ovat hyviä. Uusilla aloitteilla pyritään torjumaan veronkiertoa ja aggressiivista verosuunnittelua ja turvaamaan näin kestävät verotulot. Yritysverotuksesta on tarkoitus tehdä aiempaa tehokkaampi, tasapuolisempi ja oikeudenmukaisempi siten, että voitot verotetaan siellä, mistä ne ovat peräisin. Yhtiöverojärjestelmän väärinkäytöksiin ja aggressiiviseen verosuunnitteluun on puututtava kiireellisesti yhtiöverotussääntöjä tarkistamalla, Komissio katsoo.

Tavoitteita tukevia konkreettisia toimia toimintasuunnitelma sisältää sen sijaan vähän. Näistä esimerkiksi EU:n mustalista veroparatiiseista ja vuodesta 2011 jäissä olleen yhteisen yhdistetyn yhtiöveropohjan uudelleen vireillepano jäävät nekin puolitiehen.

Sekä Komission tiedonannossa ja Suomen kannassa ongelmallista on se, että siinä nojaudutaan liiaksikin OECD:n veropohjien vuotamista estävän BEPS-hankkeeseen (Base Erosion and Profit Shifting). On tietysti asianmukaista, että BEPS:in kansainväliset uudistukset otetaan parhaalla mahdollisella tavalla huomioon EU-sääntelyä kehitettäessä. EU:n tulee kuitenkin ottaa BEPS:stä harppaus eteenpäin 2000-luvulle kansainvälisen yritysverojärjestelmän uudistamiseksi. BEPSissä esitetyt toimet perustuvat vanhaan erillisyhtiömalliin, kun nyt pitäisi vihdoin jo siirtyä yhtenäisverotuksen suuntaan, jossa monikansallisia yrityksiä kohdellaan verotuksellisesti kokonaisuuksina.

Keskeisin puute BEPS-hankkeessa on se, ettei siinä onnistuta ratkaisemaan (eikä tähän ole edes kunnolla pyritty) avainkysymystä tulojen allokaatiosta oikeisiin liittymävaltioihin verotettavaksi. Sen sijaan BEPS-toimet rajautuvat

Finnwatch ry.
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
Finland

info@finnwatch.org
www.finnwatch.org

paikkaamaan nykyjärjestelmässä noudatettavan erillistyhtiö- ja markkinaehtoperiaatteen pahimpia kipukohtia, vaikka nämä periaatteet ovat itse asiassa koko ongelman eli valtioiden veropohjien vuotamisen ydin. Sinänsä kannatettavien BEPS-toimenpiteiden seurauksena on säännösten monimutkaistuminen entisestään, ja vaarana on, että tämä avaa osaltaan uusia mahdollisuuksia aggressiiviselle verosuunnittelulle. Erityinen ongelma tämä on verohallinnon resurssipulasta kärsiville kehittyville maille, joiden intressejä ei ole riittävästi (jos lainkaan) huomioitu OECD:n BEPS-hankkeessa.

Hallitusohjelman mukaan "Suomi toimii aktiivisesti kansainvälisen veronkierron estämiseksi". Suomi haluaa "tiivistää yritysveropohjaa ja torjua harmaata taloutta".

Tähän tavoitteeseen nähden Valtioneuvoston esittämä Suomen kanta on varsin ponneton ja osin ristiriitainen. Komission asettamia tavoitteita ja toimia kannatetaan periaatteessa, mutta niitä jarrutellaan kiertoilmaisuin. Suomi tyytyy pitkälti odottelemaan yksityiskohtaisempia lainsäädäntöehdotuksia ja vaikutusarviointeja. Tällä tavoin Suomi kuitenkin mahdollisuutensa vaikuttaa Komission tulevien ehdotusten suuntaan ja konkreettiseen sisältöön.

Passiivisuuden ja skeptisyyden sijaan Suomen tulee toimia Komission suuntaan aktiivisesti oikeudenmukaisen ja toimivan yritysverojärjestelmän kehittämiseksi. Jo tässä vaiheessa reunaehtoja, muutosehdotuksia ja vaihtoehtoja EU-komission myöhemmille toimenpiteille.

Muutosehdotus Suomen kannaksi

Suomen tulee tehdä Komissiolle selväksi, ettei EU voi jäädä yritysverojärjestelmän kehittämisessä OECD:n tarkkailijaksi edellä mainituilla perusteilla. OECD:n ja G20-ryhmän BEPS-hankkeen vastikään julkaistut loppupäätelmät ja toimenpiteet eivät ole riittäviä siirtämään miltei satavuotta perusteiltaan muuttumattomana pysynyttä kansainvälistä verojärjestelmää 2000-luvulle vastaamaan globaalin liike-elämän nykyisiä lainalaisuuksia.

Suomen tulee korostaa sitä, että EU:lla on tilaisuus ottaa nyt johtava rooli kokonaisvaltaisen kansainvälisen verouudistuksen tekemiseksi. Tässä EU:n yhteinen yhdistetty yhtiöveropohja (CCCTB) voi olla ratkaisu ongelmaan, sillä mallissa monikansallista yhtiötä kohdellaan verotuksessa kokonaisuutena vanhentuneen erillisyhtiöperiaatteen sijaan.

Suomen tulee esittää lisäperusteluina se, että EU:ta voidaan pitää riittävän isona markkina-alue markkinaehtoperiaatteen haastamiseen. Reformi tarjoaa lähtökohdan verotussäännösten yksinkertaistamiseen, ja puhtaalta pöydältä on mahdollista rakentaa looginen ja oikeudenmukainen kokonaisuus. Avoin, tehokas, neutraali ja oikeudenmukainen verojärjestelmä on perusta kansainvälisen verovälttelyn ja veropohjien vuotamisen hillitsemiseksi.

Verotuksen varmistaminen siellä mistä voitto kertyy (kohta 2)

EU-komission tiedonannossa periaate verotuksen varmistamisesta siellä mistä voitto kertyy on sijoitettu kohdaksi 2. Finnwatch katsoo, että kyseinen periaate ilmaisee vero-oikeudenmukaisuuden tavoitteen, joka tulee asettaa kaikkien poliittisille ja lainsäädännöllisille kehittämistoimille yritysverotuksen saralla. Sen vuoksi periaate tulee käsitellä kaikkein ensimmäisenä ja irrallaan muista ”toiminta-aloista”, joihin Komissio toimenpide-ehdotuksensa ryhmittelee tiedonannossaan.

Finnwatch pitää itsestäänselvänä kirjausta siitä, että Suomi kannattaa tulon verottamista siellä, missä se syntyy.

Muutosehdotus Suomen kannaksi

Suomen tulee pyytää Komissiota täsmentämään tiedonannossa hahmotettua aineellisen vero-oikeudenmukaisuuden periaatetta. Tulo tulee verottaa siellä, missä tulo on syntynyt varsinaisen liiketoiminnallisen aktiviteetin, työn, tuotannon ja arvonlisäyksen muodostumisen seurauksena (näin mm. IMF ja G20). Lisäksi on syytä täsmentää, että oikeudenmukaisuusperiaatteella on kaksi tasoa: kyse on (1) veronmaksajien yhdenvertaisesta kohtelusta sekä (2) eri kansakuntien tai valtioiden ja alueiden välisestä oikeudenmukaisuudesta.

Suomen tulee tehdä selväksi, ettei BEPS-hankkeessa ole ratkaistu tai edes pyritty ratkaisemaan kyseisen periaatteen käytännön sovelluksia, muutoin kuin vanhentuneiden siirtohinnoittelusäännösten puitteissa (poikkeuksena uudet avaukset digitalisaation osalta).

Suomen tulee vaatia, että EU-komissio asettaa periaatteen verotuksen varmistamisesta siellä, mistä tulon muodostava taloudellinen aktiviteetti ja arvonlisäys tapahtuu kaikkien EU-komission toimenpide-ehdotusten perustaksi. Kyseessä on siis aineellisen vero-oikeudenmukaisuuden periaate, joka on perusta kaikille poliittisille ja lainsäädännöllisille kehittämistoimille yritysverotuksen saralla (keskeisimpänä CCCTB). Toisin sanoen se asettaa kaikille toimille tavoitteen ja tarkoituksen sekä mittapuun lainsäädännön ja politiikan toimivuuden ja kehittämistarpeiden arvioimiseksi.

On myös tuotava esiin se, että kyseinen periaate toimii lähtökohtana hyvin moninaisten verovälttelytilanteiden arvioimiseen ja estämiseen, jotka voidaan jaotella kahteen pääkategoriaan: tiedonannossa mainitaan voittojen siirtämisen estäminen valtioiden välillä, mutta kyse on myös nollaverotustilanteiden estämisestä kansallisten verolakien teknisiä eroavuuksia hyödyntämällä (eng. *hybrid mismatches*).

Suomen tulee kannattaa EU:n aktiivisia toimia periaatteen konkretisoimiseksi: EU:n tulee arvioida yritysverotuksen keskeisiä peruskäsitteitä, kuten koti- ja lähdevaltioperiaatetta (ja laajemmin kysymystä siitä, mikä on tulon lähde ja verotukseen oikeutettu taho), merkittävän taloudellisen läsnäolon -testiä (eng. *significant economic presence*) ja kehittää jakokaavaa (eng. *formularly*

Finnwatch ry.
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
Finland

info@finnwatch.org
www.finnwatch.org

apportionment) osana yhtenäisverotusmallia.

Yhteinen yhdistetty yhtiöveropohja, CCCTB (kohdat 1 ja 3)

Yhteisen yhdistetyn yhtiöveropohjan avulla monikansallista yritystä verotettaisiin kokonaisuutena sen sijaan, että sen tytäryhtiöitä verotettaisiin nykykäytännön mukaisesti erikseen. Yhtenäisverotuksen kehittäminen EU:ssa on tärkeää, sillä oikein toteutettuna Komission CCCTB-malliin kuuluva jakokaava jättäisi huomioimatta verosuunnittelua varten perustetut pöytälaatikkoyhtiöt ja keinotekoisen voittojen siirron maasta toiseen. Näin suuri osa yhtiöiden verojen välttelystä saataisiin tilkittyä. Uuden systeemin avulla päästäisiin irti verokeinottelulle alttiista ja byrokraattisista siirtohinnoittelusäännöksistä, joilla nyt pyritään estämään keinotekoista voittojen siirtelyä konsernin sisällä.

Komission tiedonannon mukaan konserniyhtiöiden liikevoittoja ei kuitenkaan yhdisteltäisi alkuvaiheessa, ja komissio esittää osana lyhyen aikavälin ratkaisua monikansallisille yhtiöille mahdollisuutta kuitata verotuksessaan yhdessä jäsenmaassa tekemiään voittoja toisessa jäsenmaassa tekemällään tappiolla. Tällainen toispuoleinen ja torsoksi jäänyt ratkaisu on ongelmallinen ja voi avata uusia mahdollisuuksia verokeinotteluun ja entisestään eriarvoistaa monikansallisten yritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten verokohtelua. Finnwatch siten kannattaa kohtaan 3 (lisätoimet yritysten verotusympäristön parantamiseksi) esitettyä Suomen kantaa, että pelkkä tappioiden siirtäminen voi luoda yrityksille uusia aggressiivisen verosuunnittelun mahdollisuuksia.

Finnwatch kannattaa myös itsestäänselvänä, että ”Suomi pitää agressiivisen verosuunnittelun estämistä tärkeänä tavoitteena” ja että ”CCCTB ehkäisisi agressiivista verosuunnittelua EU:ssa”. Sen sijaan Veltioneuvoston esittämää huolta CCCTB-järjestelmän vaikutuksista Suomen verotuloihin tulee täsmentää vero-oikeudenmukaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla.

<u>Muutosehdotus Suomen kannaksi</u>

Suomen kantana lukee nyt, että tärkeää olisi myös arvioida, miten järjestelmä vaikuttaa jäsenmaiden verotuloihin. Kantana esitetään huoli siitä, että jakokaava aiheuttaisi Suomessa merkittävää epävarmuutta verotuloista. Tästä saa helposti kuvan, että Suomi pitää positiivista kantaansa CCCTB:n ehdollisena vaikutusarvioinnin tuloksesta, vaikka se noudattaisikin vero-oikeudenmukaisuuden periaatetta. Kantaa olisi syytä täsmentää siten, että jos CCCTB ja sen jakokaava noudattaa yhtiöverotusjärjestelmän uudistamiseksi asetettuja tavoitteita oikeudenmukaisesta yhtiöverotuksesta (oikea valtio saa verotulot), Suomen tulee tyytyä tähän.

Suomen huoli aggressiivisten verosuunnittelukeinojen lisääntymisestä on oikea, ja Suomen kantaan tulee lisätä riski Suomen yhteisöveropohjan

vuotamisesta entisestään. Suomen tulee kuitenkin muuttaa kantaansa CCCTB:n kehittämisestä vaiheittain siten, että aluksi vain tappiontasaus on mahdollinen. Suomen tulee kannattaa tappiontasausta, mutta vain jos se toteutetaan samanaikaisesti yhtiöveropohjien uudistamisen ja liikevoittojen yhdistämisen kanssa. Suomen ei tule sitoa kantaansa Valtioneuvoston esittämällä tavalla siihen, millaisia keinoja Komissio esittää toispuoleisesta ratkaisusta aiheutuvien aggressiivisten verosuunnittelumahdollisuuksien estämiseksi. Tällaisia keinoja on vaikea kehittää, niiden toimivuutta on vaikea etukäteen arvioida ja ne monimutkaistaisivat selkeäksi aiottua systeemiä.

On myös huomioitava, että Komission toimenpide-ehdotusten konkretia kohdentuu nyt vain rajat ylittävään tappiontasaukseen ja kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevan mekanismin kehittämiseen, jotka ovat yritysten näkökulmasta ensisijaisia kehityskohteita (”porkkanoita”) ja aiheuttavat siksi liike-elämän piirissä vähemmän vastustusta. Jos yritysten kannalta tehdään ensimmäisessä laisäädäntövaiheessa kaikki myönteiset ratkaisut, monikansalliset yritykset voivat ryhtyä lobbaamaan myöhempiä CCCTB-toimia vastaan ja toimiva kokonaisvaltainen uudistus vaarantuu.

Komission esittämä vaiheittainen etenemistapa CCCTB:hen on siis riskialtis eikä Suomen tule kannattaa sitä ainakaan nykyisellään. Suomen tulee siten vaatia tappiontasauksen toteuttamista samanaikaisesti liikevoittojen yhdistämisen kanssa yhdistettynä yhtiöveropohjien uudistamiseen.

Verotuksen avoimuus – julkinen maakohtainen veroraportointi (kohta 4)

Vero-oikeudenmukaisuutta on myös taloudellisen toiminnan läpinäkyvyys – avoin ja läpinäkyvä verotus on edellytys oikeudenmukaiselle yhteiskunnalle. Tämä tulee ilmi myös esitetystä Suomen kannasta, mutta ongelmallista Valtioneuvoston esityksessä siinä esitetty perustelematon huoli hallinnollisesta taakasta.

Julkinen maakohtainen veroraportointi on keskeisin väline yritysten veronmaksun avoimuuden ja vastuullisuuden edistämiseksi. Sillä tehdään läpinäkyväksi se, maksaako yritys oikean määrän veroja oikeaan paikkaan. Näin se on välttämätön tiedonsaannin väline yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun puuttumiseksi. Maakohtainen raportointi on hyvä keino vastustaa haitallista verokilpailua, sillä sen avulla yrityksen kotivaltio pakottaa monikansallisen yhtiön julkaisemaan piilottamiaan tietoja maista, jotka ovat omassa lainsäädännössään sallineet omistus- ja tilinpäätöstietojen salaamisen.

Maakohtaisella raportoinnilla on laaja tuki. Esimerkiksi PwC:n vuonna 2014 julkistetun selvityksen mukaan 59 prosenttia yritysten johtajista kannattaa nimenomaan julkista maakohtaista veroraportointivelvoitetta yritysten kansainväliseen verovälttelyyn puuttumiseksi. EU-komission syyskuussa julkaistussa konsultaatiossa 66.31% vastaajista kannatti sitä, että EU:n tulee olla edellävijänä veroavoimuudessa ja edetä pidemmälle kuin nykyiset

Finnwatch ry.
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
Finland

info@finnwatch.org
www.finnwatch.org

kansainväliset aloitteet ja laajentaa velvoite koskemaan kaikkia suuria yrityksiä ja julkisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä.

Keskeistä on raportoinnin julkisuus, sillä yritystoiminnan läpinäkyvyys vähentää epävarmuutta markkinoilla ja lisää yritysten ja niiden sidosryhmien välistä luottamusta. Yritykset ja yritystoimintaa sääntelevät poliittiset päättäjät voidaan asettaa vastuuseen toimistaan/toimimattomuudestaan. Kansalaiset, järjestöt ja media voivat toimia resursseiltaan rajallisen verohallinnon silminä ja korvina ja tuoda laajastio epäkohtia esiin. Viimeistään Swiss- ja LuxLeaks -skandaalit osoittivat, että aidon avoimuuden tarve on väistämätön. Julkisen raportoinnin eduista on helppo löytää esimerkkejä: pankkien raportointivelvoitteen myötä vuonna 2014 tuli ilmi, että Barclay's oli tehnyt Luxemburgissa vuonna 2013 yli sadan miljoonan punnan tuotot per työntekijä. Palkkalistoilla oli 14 henkilöä. Seuraavan vuoden raportti puolestaan kertoi, että Luxemburgin työntekijöiden määrä oli kasvanut, sinne kirjatut voitot pienentyneet ja Iso-Britanniaan maksettujen verojen määrä noussut.

Yritykset vetoavat raportoinnin hallinnolliseen taakkaan yleensä verukkeena pidättyä maakohtaisesta veroraportoinnista kokonaan tai juuri veroparatiisimaista, joissa taloustiedot ovat salasia. Hallinnollista taakkaa usein myös liioitellaan. Komission aiemmin suorittama julkinen kuuleminen ja vaikutusarviointi pankkien maakohtaisesta raportointivelvoitteesta osoittivat, että julkisella maakohtaisella veroraportoinnilla on laaja kannatus ja sen arvioidut vaikutukset talouteen ovat korkeintaan positiivisia. Esimerkiksi Euroopan komission PwC:llä teettämän taustatutkimuksen perusteella pankkien vakavaraisuusdirektiivin (2013/36/EU) mukaisella maakohtaisella raportoinnilla ei tule olemaan merkittäviä negatiivisia taloudellisia vaikutuksia.

Todettakoon, ettei Komission tiedonannosta puhuta muiden verotyyppien kuten välillisten verojen raportoinnista, joita jotkin yhtiöt raportoivat verojalanjälkiraporteissaan. Näiden muiden verotyyppien raportoimista ja niistä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ei tule sotkea tuloverotusta koskevaan maakohtaiseen veroraportointiin. Raportoitavat yhtiökohtaiset tuloverotusta koskevat tiedot ovat kaikissa julkisissa yhtiöissä jo tällä hetkellä olemassa, ja yhtiöt raportoivat niitä koskevia tietoja konsernitilinpäätöksen tuloveroja koskevissa liitetiedoissa (ei kuitenkaan maakohtaisesti). Tietojen maakohtainen raportointi on yksinkertaisimmillaan tietojen yhteen laskemista.

Monikansalliset yhtiöt vetoavat usein myös tietojen luottamuksellisuuteen ja yrityssalaisuuksiin vastustaessaan julkista maakohtaista raportointia. Suomessa ja useimmissa länsimaissa yksittäisten yritysten tilinpäätöstiedot ovat julkisia, koska ne pitää vuosittain toimittaa kunkin maan rekisteriviranomaiselle. Kuka tahansa voi halutessaan pyytää jonkin konsernin tietyn maan tytäryhtiöiden tilinpäätökset rekisteriviranomaiselta (pientä maksua vastaan) ja koota maakohtaisen verotustietojen raportin. Mikäli liikesalaisuuksin vastustetaan verotietojen maakohtaista raportointia,

vastustetaan itse asiassa yksittäisten yhtiöiden tilinpäätöstietojen julkisuutta ylipäätään.

On myös tärkeää tiedostaa, ettei maakohtaisen veroraportoinnin kehittämisessä tule pitäytyä OECD:n BEPS-mallissa (toimenpide 13), sillä se koskee ainoastaan siirtohinnoitteludokumentaatioon liittyvää veroviranomaisten välistä tietojenvaihtoa (tieto vain yrityksen emomaan veroviranomaisille). Kyse ei ole julkisesta maakohtaisesta veroraportoinnista. Lisäksi se koskee vain erittäin suuria monikansallisia yrityksiä, sellaisia, joiden vuosittainen liikevaihto on yli 750 miljoonaa euroa (OECD:n oman arvion mukaan tämä jättää ulkopuolelle 85—90 prosenttia maailman monikansallisista suuryrityksistä). Mallissa on puutteita, sillä yhtiöiden raportoimat tiedot voivat perustua yhtiön sisäisiin raportointitietoihin, kyseisen maan tilinpäätössäännöksiin tai konsernin tilinpäätöksen raportointipakettiin. Yhteen laskettujen tietojen ei tarvitse täsmätä konsernitilinpäätöksen vastaaviin lukuihin. Nämä puutteet nakertavat BEPS:in mukaisten raporttien vertailtavuutta ja luotettavuutta.

Muutosehdotus Suomen kannaksi

Suomen tulee yksiselitteisesti kannattaa maakohtaista veroraportointia. Suomen tulee vaatia mallin kehittämistä riittävän yksityiskohtaiseksi ja kattavaksi siten, että sen tavoite eli veronmaksun vastuullisuuden läpinäkyväksi tekeminen voidaan varmistaa: ulkopuolisen pitää pystyä alustavasti arvioimaan raportin perusteella, maksaako yritys oikean määrän veroja oikeaan paikkaan (varsinaiseen liiketoimintamaahansa) vai pyrkiikö se pienentämään veroastettaan esimerkiksi voittojen siirtelyn keinoin.

Suomen kannassa tulee todeta EU-komission konsultaation tuloksen mukaisesti, että EU:n tulee olla veroavoimuuden edellävijänä ja edetä pidemmälle nykyisten kansainvälisten aloitteista ja laajentaa velvoite maakohtaiseen veroraportointiin koskemaan kaikkia suuria yrityksiä ja julkisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Suomen tulee kannassaan todeta, ettei OECD:n siirtohinnoitteludokumentaation maakohtainen malli ole riittävä.

Suomen tulee vaatia, että Komissio vaikuttaa siten, että vero- ja muiden tietojen maakohtainen raportointi sisältyisi pörssiyhtiöiden tilinpäätöksiä sääntteleviin IRFS-standardeihin. Näin maakohtainen raportointi sisältyisi tilintarkastettavaan konsernitilinpäätökseen ja tulisi siten varmennettua. Maakohtaisesti raportoitavien tietojen pitäisi täsmätä julkisen yhtiön konsernitilinpäätöksen päälaskelmiin tai liitetietoihin, esim. tulos ennen veroja, (tuloslaskelman) tuloverot, maksetut tuloverot (rahoituslaskelma), henkilökunnan määrä. Myös yksittäisten tytäryhtiöiden ja kiinteiden toimipaikkojen tilinpäätöstiedot tulisi vaatia julkisiksi.

Finnwatch ry.
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
Finland

info@finnwatch.org
www.finnwatch.org

Suomen kannasta pitää poistaa huoli maakohtaisen raportoinnin hallinnollisesta taakasta ja todeta sen sijaan, että maakohtaisen raportoinnin vastustaminen hallinnollisen taakan lisääntymisellä on ennemmin katteetonta. Suomen kannassa tulee esittää tätä tukevat, edellä mainitut perusteet. Suomen on syytä todeta, maakohtaisesta veroraportoinnista tulee tehdä globaali hyvän verohallintotavan standardi, jolla viedään keskeisten yritystietojen salaamiseen perustuva kilpailumahdollisuus pois (eli näitä tietoja ei tule pitää legitiimeinä yrityssalaisuuksina).

Suomen kannassa tulee mainita, että valtionyhtiöiden maakohtaisen veroraportoinnin pilotointi vuonna 2015 osoitti, että monikansalliset yhtiöt tarvitsevat yksityiskohtaisen, riittävän tiukan, poikkeuksettoman ja pakollisen standardin verotietojen maakohtaiseen raportointiin, sillä mikäli sääntelyyn jätetään liikaa harkinnanvaraa ja porsaanreikiä, yhtiöt hyodyntävät ne ja pidättyvät raportoimasta tietoja maakohtaisesti.

Suomen kannassa on myös syytä mainita se, että Suomi kannattaa Euroopan parlamentin osakkeenomistajien oikeuksia koskevaan direktiiviin tekemää lisäystä julkisesta maakohtaisesta veroraportoinnista.

EU:n veroparatiisilista (kohta 4)

Finnwatch katsoo, että Valtioneuvoston esittämä kriittinen kanta EU:n mustaa listaa (yhteistyöhaluttomista valtioista) kohtaan on ristiriidassa niihin yhtiöverojärjestelmän uudistamistavoitteisiin nähden, joita Suomi toteaa kannattavansa.

Veroparatiisilistat ovat näppärä ja tärkeä painostuskeino haitallista verokilpailua käyviä valtioita ja alueita kohtaan. Niitä voidaan hyödyntää esimerkiksi kehitettäessä Finnfundin ja muiden julkisten rahoituslaitosten sijoituskriteerejä. Veroetuvaltiot ovat vapaamatkustajia, jotka pyrkivät hyötymään muiden maiden verotuksellisesta yhteistyöstä kuitenkaan osallistumatta itse tähän yhteistyöhön. Niiden liiketoimintaa vaikeuttamalla vähennetään haitallisen verokilpailun kannattavuutta ja poliittisella paineella pyritään ajamaan vapaamatkustajat mukaan kansainväliseen veroyhteistyöhön veropohjien vuotamisen estämiseksi.

Suomen kantaan kirjattu kritiikki EU-listaa kohtaan on siltä osin hyväksyttävissä, että listan perusteet jäävät epäselviksi. On kuitenkin selvää, että suurin osa listaan sisältyvistä valtioista on tunnettuja veroparatiiseja. Sen sijaan EU:n lista on siltä osin heikko kompromissi, sillä siitä on jätetty pois muun muassa LuxLeaks-kohun ydinvaltio Luxemburg sekä Tax Justice Networkin kattavan rahoitussalaisuusindeksin tiukin salaisuusvaltio Sveitsi. Pääasiassa EU:n listalle on päätynyt saarivaltioita ja muita pieniä veroparatiiseja. Komission tiedonanto vaikenee siitä, miten EU puuttuu sen jäsenvaltioiden haitalliseen verokilpailuun.

Suomen kantana esitettyä kritiikkiä tulee täsmentää, sillä nyt siitä saa vaikutelman, että Suomi ei pitäisi mitään valtioita (yhteistyökyvyttöminä)

veroparatiiseina. Valtioneuvoston muotoilema Suomen kanta on täysin ristiriidassa sen kanssa, että Suomi toimii veroparatiisitalouden kitkemiseksi ja veropohjien tiivistämiseksi. Suomen kannassa viitataan nyt virheellisesti OECD:n yhteistyökyvyttomiä valtioita ja alueita koskevaan tyhjään listaan. OECD:n lista on kuitenkin tyhjä ainoastaan poliittisista syistä, ja on yleisesti tiedossa, ettei kyseinen lista ole ajantasalla ja että sitä ylipäätänsä tarkoitettaisiin OECD:n nykyisenä kannanottona yhteistyökyvyttömistä veroparatiisivaltioista. OECD itse on hahmotellut jo 1990-loppupuolen tutkimuksissaan veroparatiisikriteerit, jotka ovat edelleen relevantteja.

Muutosehdotus Suomen kannaksi

Suomen kantaa tule korjata siten, että siinä otetaan selkeä positiinen kanta haitallisen verokilpailun vastaisiin toimiin EU:n yhteistä mustaa listaa kehittämällä. Suomen tulee esittää Komissiolle nykyisen listan puutteet ja vaatia tulevien listojen laatimista objektiivisten, läpinäkyvien, kattavien ja asteittain tiukentuvien kriteerien pohjalta. Kriteerien tulee pohjautua haitallisen verokilpailun tunnusmerkkeihin (ei pelkästään omistaja- ja tilinpäätöstietojen salaaminen), joita muun muassa EU-komissio ja OECD ovat hahmotelleet useissa julkaisuissaan ja jotka ovat edelleen ajankohtaisia. Selkeisiin objektiivisiin kriteereihin pohjautuvalla EU:n yhteisellä listalla voi olla painostusarvoa.

Unohtaa ei pidä myöskään EU:n omia jäsenvaltioita, jotka pitää sisällyttää yhteiseen listaan. Suomen tulee vaatia Komissiota esittämään konkreettisia toimenpiteitä siitä, miten EU ehkäisee haitallista verokilpailua EU-maiden välillä. Toimenpiteissä tulee huomioida Euroopan parlamentin Taxe-komitean selvitykset Irlannin, Alankomaiden ja Luxemburgin roolista kansainvälisen verovälttelyn mahdollistajina.

Suomen kannasta tulee poistaa toteamus siitä, että "EU:n listalla mainitut valtiot ovat tehneet tietojenvaihtosopimuksia useiden jäsenvaltioiden kanssa." Tällä ei ole merkitystä veroparatiisiluonteen arvioimiseksi, sillä finanssikriisin jälkeen Suomessa tunnustettiin yleisesti, että tietojenvaihtosopimukset ovat jääneet veroparatiiseissa usein kuolleiksi kirjaimiksi. Tietopyyntöjä tekevän veroviranomaisen täytyy tietää jo pyyntöä tehdessään monia yksityiskohtaisia tietoja pyydettävistä luvuista. Lisäksi veroparatiisit ovat vastanneet tietopyyntöihin usein pitkällä viiveellä. Myös tässäkin kohden on huomioitava se, että veroparatiisien piirteinä ovat tietojensaannin vaikeuden lisäksi esimerkiksi alhainen tai olematon verotus, ulkomaisten investointien houkutteleminen poikkeuksellisilla veroeduilla edellyttämättä näiltä varsinaista liiketoimintaa, jne.

Finnwatch ry.
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
Finland

info@finnwatch.org
www.finnwatch.org

Patentti-ja innovaatioboksit (kohta 2)

Alunperin OECD:ssä haluttiin kieltää/rajoittaa merkittävästi patentti- ja innovaatioboksien käyttöä. Kyse on haitallisen verokilpailun muodosta, joka rapauttaa myös Suomen veropohjaa. Käytännössä boksit tarjoavat suuryrityksille helpon tavan alentaa verotustaan. Näyttö verohelpotusten vaikutuksesta tutkimuksen ja innovaatioiden kasvuun on jäänyt olemattomaksi.

Nyt esitetty nexus-malli on kompromissi ja myönnytys erityisesti Britannialle. EU:n tiedonanto noudattaa OECD:n BEPS-prosessin lopputulemaa. Patenttiboksien alaa rajoitetaan, mutta kaavailtujen uusien sääntöjen puitteissa yritykset voivat edelleen paisuttaa jonkin verran patenttiboksien avulla kirjattuja tutkimusmenojaan. Malli on erittäin monimutkainen. Nykyiset boksit voivat jatkua vuoteen 2021 saakka ja niitä voidaan myös perustaa nykyisenkaltaisina kesäkuuhun 2016 saakka.

Kehityssuunta on huolestuttava. Valtioneuvosto kannattaa EU:n tiedonannossa esitettyä kompromissia siitäkin huolimatta, että Suomi häviää verotuloja innovaatio- tai patenttibokseja käyttäville maille. Tiukempaa linjaa vaatimalla Suomi voisi saada itselleen lisää verotuloja ja toteuttaa samalla hallitusohjelman linjauksiaan veropaon suitsimisesta.

Muutosehdotus Suomen kannaksi

Suomen ei tule tyytyä nyt esitetyllä tavalla vain seuraamaan haitallisen verokilpailun vastaisia toimia patenttiboksien nexus-mallin pohjalta.

Sen sijaan Suomen tulee esittää pettymyksensä OECD:n piirissä saavutettuun kompromissiin ja todeta tämä oikeudenmukaisen yhtiöverojärjestelmän vastaiseksi. Komissiota tulee pyytää tekemään uusi poliittinen arvio patentti- ja innovaatioboksien merkittäväksi rajoittamiseksi tai kieltämiseksi OECD:n BEPS-hankkeessa esitettyä tiukemmin.

Suomen tulee todeta, että patentti- ja innovaatioboksien käyttö todennäköisesti rapauttaa Suomen veropohjaa eikä niiden käyttämisestä ole osoitettu olevan kokonaistaloudellista hyötyä, vaan pikemmin haittaa.

Riitojenratkaisun kehittäminen (kohta 3)

Muutosehdotus Suomen kannaksi

Suomen ja EU:n ei tule kannattaa BEPS-hankkeessa omaksuttua pakollista ja sitovaa välimiesmenettelyä. Välimiesmenettelyä voitaisiin alustavasti harkita ainoastaan, jos
(a) verotusta koskevat säännöt ovat selviä (nyt uusiin kansainvälisiin verosäännöksiin liittyy tulkinnanvaraa),
(b) menettely toteutetaan asianmukaisten prosessisäännösten mukaan

(avoimuus, julkisuus, päätösten riittävä perusteleminen)
(c) välimiesten osalta varmistetaan riippumattomuus (intressiristiriidat otettava tarkasti huomioon, esim. ei entisiä verokonsultteja).

Suomen ei tule esittää tässä vaiheessa välimiesmenettelyä puoltavaa kantaa. Sen sijaan Suomen on esitettävä sitä koskeva voimakas varaus ja kielteinen kanta riitojenratkaisumekanismia koskevassa kannassaan. Suomen kantaan tulee lisätä edellä mainitut edellytykset demokratian ja oikeusvaltioperiaatteiden noudattamisen varmistamiseksi.

Lopuksi: EU-komission tiedonannosta puuttuvat asiat

Suomen kannassa tulee mainita, että EU:n komission tiedonannosta puuttuu useita keskeisiä toimia, jotka ovat tarpeellisia tiedonannossa mainittujen toimenpiteiden ohella oikeudenmukaisemman ja tehokkaamman yhtiöverojärjestelmän kehittämiseksi.

EU:ssa tulisi esimerkiksi arvioida nykyisten verosääntöjen haittavaikutuksia EU-maiden lisäksi kehittyvien maiden peropohjiin ja tehdä laskelma yritysten verovälttelystä aiheutuvasta verovajeesta.

EU:ssa tulisi laatia yhteinen veropolitiikka, jonka puitteissa huomioidaan kehittyvien maiden intressit EU:n verouudistuksissa. Samalla tulee pohtia keinoja kehittyvien maiden osallistamiseksi kansainvälisten verosääntöjen kehittämiseen ja toimeenpanoon.

OECD:n BEPS-hankkeen puutteista johtuen EU:n tulee myös kehittää lainsäädäntöä korkovähennysoikeuden rajoittamiseksi ilman kiinteää rajaa (toisin kuin BEPS:ssä 10–30 %). Lisäksi Suomen kantana tulee todeta, että EU:ssa on kehitettävä BEPS-prosessissa omaksuttua vahvemmat väliyhteistösäännöt (BEPS:ssä liian korkea kynnys väliyhteisön verottamiselle emoyhtiön kotimaassa). EU-maiden verosopimuksiin tulee sisällyttää vakiona erityinen tarkoitusartikla, jonka mukaan verosopimuksen tarkoituksena on toteuttaa aineellisen vero-oikeudenmukaisuuden periaatetta eli sitä, että verot maksetaan sinne, missä verotettava tulo on muodostunut todellisen taloudellisen aktiviteetin ja arvonlisäyksen seurauksena.

Finnwatch ry:n puolesta

Henri Telkki
Tutkija ja oikeudellinen asiantuntija
Finnwatch ry